

13444 *LLEI ORGÀNICA 4/1992, de 5 de juny, sobre reforma de la Llei reguladora de la competència i el procediment dels jutjats de menors.* («BOE» 140, d'11-6-1992.)

JUAN CARLOS I

REI D'ESPANYA

A tots els qui vegeu i entengueu aquesta Llei orgànica,

Sapigueu: Que les Corts Generals han aprovat la Llei orgànica següent i jo la sanciono.

Exposició de motius

La Sentència del Tribunal Constitucional 36/1991, de 14 de febrer, en declarar inconstitucional l'article 15 de la Llei de tribunals tutelars de menors, fa necessària la regulació d'un procés davant els jutjats de menors que, tot i les seves especialitats per raó dels subjectes d'aquest, disposi de totes les garanties derivades del nostre ordenament constitucional.

Aquesta Llei estableix un marc flexible perquè els jutjats de menors puguin determinar les mesures aplicables als menors que han realitzat fets susceptibles de ser tipificats com a infraccions penals, però sempre sobre la base de valorar especialment l'interès del menor.

Així, es disposa que la direcció de la investigació i la iniciativa processal corresponen al Ministeri Fiscal, de manera que quedi preservada la imparcialitat del jutgador. A aquest se li atorguen àmplies facultats a fi d'acordar la terminació del procés amb l'objectiu d'evitar, en la mesura que sigui possible, els efectes aflictius que aquest pot arribar a produir.

També s'estableix un límit temporal a la durada de la mesura d'internament, la possibilitat de suspendre la decisió i la de revisar les mesures imposades, atenent l'evolució de les circumstàncies del menor.

Aquesta Llei té el caràcter d'una reforma urgent que avança part d'una renovada legislació sobre reforma de menors, que ha de ser objecte de mesures legislatives posteriors.

Article primer

L'article 9 de la Llei de tribunals tutelars de menors, aprovada pel Decret d'11 de juny de 1948, té la redacció següent:

«Els jutges de menors són competents per conèixer:

1. Dels fets comesos per persones més grans de dotze anys i menors de l'edat que fixa el Codi penal als efectes de responsabilitat criminal, tipificats com a delictes o faltes en les lleis penals.

Quan l'autor dels fets esmentats tingui menys de dotze anys s'ha de posar, si s'escau, a disposició de les institucions administratives de protecció de menors.

2. De les faltes comeses per majors d'edat penal compreses a l'article 584 del Codi penal, excepte de les del número 3r.»

Article segon

U. El capítol III de la Llei de tribunals tutelars de menors, aprovada pel Decret d'11 de juny de 1948, té per rúbrica:

«Normes de procediment dels jutjats de menors i mesures que poden adoptar.»

Dos. L'article 15 de la Llei de tribunals tutelars de menors, aprovada pel Decret d'11 de juny de 1948, té la redacció següent:

«1. La tramitació dels expedients pels supòsits compresos al número 1r de l'article 9 s'ha d'ajustar a les regles següents:

1a Els qui per raó dels seus càrrecs tinguin notícia d'algun fet que pot estar comprès al número 1r de l'article 9, l'han de posar en coneixement del Ministeri Fiscal, el qual ha d'acordar, si s'escau, la incoació de l'expedient oportú, del qual ha de donar compte al jutge de menors. El mateix acord ha d'adoptar el fiscal si té notícia del fet per denúncia o per publicitat d'aquest.

Quan el coneixement dels fets no correspongui als jutjats de Menors, el fiscal ha d'acordar la remissió de les actuacions a l'òrgan competent.

2a Correspon al Ministeri Fiscal la defensa dels drets, l'observança de les garanties, la cura de la integritat física i moral del menor, per la qual cosa ha de dirigir la investigació dels fets i ordenar que la policia judicial practiqui les actuacions que consideri pertinents per a la seva comprovació i la de la participació del menor en els fets, impulsar el procediment, i també sol·licitar al jutge de menors la pràctica de les diligències que no pugui efectuar pel seu compte. En aquest procediment no és possible l'exercici d'accions per particulars.

3a Les autoritats i els funcionaris que intervinguin en el procediment estan obligats a instruir el menor dels seus drets.

El menor que sigui detingut gaudeix dels drets que estableix la Llei d'enjudiciament criminal.

4a Des del moment en què pugui resultar la imputació al menor d'un fet inclòs en el número 1r de l'article 9, el fiscal ha de requerir a l'equip tècnic l'elaboració d'un informe, que li ha de lliurar en el termini màxim de deu dies, prorrogable per un període no superior a un mes, en casos de gran complexitat, sobre la situació psicològica, educativa i familiar del menor, i també sobre el seu entorn social i en general sobre qualsevol altra circumstància que pugui haver influït en el fet que se li atribueix.

5a El fiscal pot sol·licitar al jutge de menors, en qualsevol moment, l'adopció de mesures cautelars per a la protecció i custòdia del menor. El jutge ha d'acordar les mesures que consideri necessàries tenint en compte l'interès del menor.

A sol·licitud del fiscal, el jutge, en vista de la gravetat dels fets, la seva repercussió i les circumstàncies personals i socials del menor, pot acordar el seu internament en un centre tancat. Aquesta mesura ha de durar el temps que sigui imprescindible, i ha de ser modificada o ratificada transcorregut, com a màxim, un mes. Des que s'adopti, s'ha de nomenar al menor un advocat que el defensi si no l'hi designen els pares o representants legals.

6a Una vegada emès l'informe a què es refereix la regla 4a, el fiscal l'ha de remetre immediatament al jutge de menors.

Atenent la poca gravetat dels fets, les condicions o circumstàncies del menor, que no s'ha utilitzat violència o intimidació, o que el menor ha reparat o es compromet a reparar el dany causat a la víctima, el jutge, a proposta del fiscal, pot donar per conclosa la tramitació de totes les actuacions.

Altrament, el jutge de menors ha d'assenyalar data i hora per a una compareixença, que s'ha de celebrar dins els set dies següents. Hi han de ser convocats el fiscal, l'equip tècnic, el menor, que hi pot assistir acompanyat d'un advocat de la seva elecció o del que, si ho ha sol·licitat, se li hagi designat d'ofici, el seu representant legal i les altres persones que, tenint en compte l'informe de l'equip tècnic, el jutge consideri oportú convocar.

En la compareixença, el jutge ha d'informar el menor en un llenguatge clar i senzill, adequat a la seva edat, dels fets objecte de la diligència, així com del seu dret a no prestar declaració i a no reconèixer-se autor dels fets. També l'ha d'informar del seu dret a ser assistit per un advocat.

El menor pot prestar declaració i respondre les preguntes que li puguin formular el fiscal, l'advocat, el membre de l'equip tècnic o el mateix jutge.

7a En vista del desenvolupament de la compareixença i de la proposta del fiscal, el jutge pot acordar alguna de les decisions a què es refereix la regla onzena o, si és procedent, l'adopció de la mesura d'amonestació mitjançant un acord, i s'ha de donar per conclòs l'expedient.

Si els fets o les circumstàncies del menor no estan suficientment aclarits, el fiscal ha de proposar la continuació de l'expedient.

8a Una vegada conclòs l'expedient, el fiscal l'ha d'elevat al jutjat de menors, juntament amb un escrit d'al·legacions en què sol·liciti l'obertura de l'audiència, el sobreseïment, l'adopció de la mesura d'amonestació, la remissió de les actuacions a l'òrgan judicial competent o la seva remissió a les institucions administratives de protecció del menor a fi que aquestes adoptin mesures de caràcter formatiu o educatiu.

L'enviament de l'expedient que assenyala el paràgraf anterior, l'ha de realitzar el fiscal en un termini no superior a cinc dies; si no s'efectua l'enviament en aquest termini, el fiscal ha de donar compte al jutge de les causes que ho impedeixen.

9a Si el fiscal sol·licita en l'escrit d'al·legacions l'adopció de la mesura d'amonestació, el jutge de menors, sense necessitat d'obrir l'audiència i escoltat el menor, ha de dictar l'acord que sigui procedent.

10a Quan sol·liciti l'obertura de l'audiència, el fiscal, en l'escrit d'al·legacions, ha de formular la qualificació jurídica dels fets imputats al menor, la sol·licitud de pràctica de prova a l'audiència i l'adopció de les mesures que siguin procedents.

11a En vista de la petició del fiscal, el jutge de menors ha d'adoptar alguna de les decisions següents:

- a) La celebració de l'audiència.
- b) El sobreseïment motivat de les actuacions.
- c) La remissió del menor a les institucions administratives corresponents per a l'adopció de mesures educatives i formatives si els fets imputats no revesteixen especial transcendència, sempre que en la seva comissió no s'hagi utilitzat violència greu o intimidació, fins i tot encara que el fiscal no hagi formulat cap petició en aquest sentit.
- d) La remissió al jutge competent, si considera que no li correspon el coneixement de l'assumepte.

12a Quan s'acordi l'obertura de l'audiència, s'ha d'indicar al menor i al seu representant legal que designi un advocat que el defensi, si no ho ha fet abans. Si no ho fa en el termini que es fixi, se l'ha de nomenar d'ofici. S'ha de traslladar a l'advocat l'escrit d'al·legacions del fiscal, i s'han de posar de manifest a la Secretaria totes les actuacions, a fi que contesti en el termini de cinc dies i proposi la prova que consideri oportuna.

13a El jutge, dins el termini de cinc dies des de la presentació de l'escrit de defensa, ha d'acordar el que sigui procedent sobre la pertinència de les proves proposades i assenyalar el dia en què ha de començar l'audiència per al cap de quinze immediatament posteriors.

14a L'audiència s'ha de celebrar amb l'assistència del fiscal, del membre de l'equip tècnic, de l'advocat defensor i del menor, que pot estar acompanyat dels representants legals, llevat que el jutge, motivadament escoltat el fiscal, no ho consideri oportú.

El jutge pot acordar, en interès del menor, que les sessions no siguin públiques.

En cap cas s'ha de permetre que els mitjans de comunicació social obtinguin o difonguin imatges del menor, ni dades que en permetin la identificació.

15a El jutge de menors ha d'informar el menor, en un llenguatge clar i senzill, adaptat a la seva edat i que li sigui comprensible, de les mesures que sol·licita el fiscal en l'escrit d'al·legacions i del fet i les causes en què es fonamenten.

16a Seguidament ha de preguntar al menor, amb assistència de l'advocat, si es manifesta autor dels fets que li imputa el fiscal. Si es manifesta autor dels fets, li ha de preguntar si es mostra conforme amb la mesura sol·licitada pel Ministeri Fiscal. Si hi dona la conformitat, amb assistència del seu advocat, el jutge, escoltat, si ho considera pertinent, el membre de l'equip tècnic, ha de dictar acord de conformitat amb la petició del Ministeri Fiscal.

17a Altrament, i si el menor no s'ha declarat autor dels fets, s'ha de practicar la prova admesa i la que, prèvia declaració de pertinència, ofereixin les parts per a la seva pràctica en l'acte. Seguidament el jutge ha d'escoltar el fiscal i l'advocat sobre la valoració de la prova i la qualificació jurídica dels fets i la mesura o mesures que s'han d'adoptar, així com, si ho considera convenient, el membre de l'equip tècnic. Finalment ha d'escoltar les al·legacions que vulgui formular el menor. El jutge pot fer que el menor abandoni la sala en els moments de la vista que consideri oportuns.

2. El procediment en la tramitació dels expedients seguits pels supòsits compresos al número 2n de l'article 9 d'aquesta Llei és el de judici de faltes».

Tres. L'article 16 de la Llei de tribunals tutelars de menors, aprovada pel Decret d'11 de juny de 1948, té la redacció següent:

«1. L'acord del jutge de menors, que es designa "resolució", ha d'apreciar les proves practicades, les raons exposades tant pel fiscal com per la defensa, i el que hagi manifestat, si s'escau, el menor. També ha de valorar les circumstàncies i la gravetat dels fets, així com la personalitat, situació, necessitats del menor i el seu entorn familiar i social. Si imposa alguna de les mesures a què es refereix l'article 17, ha d'expressar-ne la durada, que no ha d'excedir els dos anys, llevat del que preveu el seu número 1.

2. El jutge pot dictar la resolució de viva veu en l'acte de l'audiència, sense perjudici de la seva documentació posterior, o segons la forma que preveu l'article 248.3 de la Llei orgànica del poder judicial, dins dels cinc dies següents a la finalització de l'acte.

3. Segons la naturalesa dels fets, el jutge de menors, d'ofici o a instància del Ministeri Fiscal o de l'advocat, pot decidir la suspensió de la decisió per un temps determinat i màxim de dos anys, sempre que, de comú acord, el menor, degudament assistit, i els perjudicats, acceptin una proposta de reparació extrajudicial. No obstant això, es pot acordar la suspensió de la decisió si els perjudicats, degudament citats, no expressen la seva oposició o aquesta és manifestament infonamentada.

Per a això, escoltat l'equip tècnic, el Ministeri Fiscal i l'advocat, el jutge han de valorar raonadament, des de la perspectiva exclusiva de l'interès del menor, el sentit pedagògic i educatiu de la reparació proposada. S'ha de deixar constància en una acta dels termes de la reparació i del mecanisme de control del seu compliment. En cas que el menor els incompleixi, s'ha de revocar la suspensió de la decisió i s'ha de donar compliment a la mesura acordada pel jutge.

4. Contra les interlocutòries i les resolucions dels jutges de menors es pot interposar recurs d'apel·lació davant l'Audiència Provincial, que s'ha d'interposar dins el termini de cinc dies, comptats a partir de la notificació.

5. Contra les providències dels jutges de menors es pot interposar recurs de reforma davant el mateix jutjat, que s'ha d'interposar en el termini de tres dies, comptats a partir de la seva notificació.»

Quatre. L'article 17 de la Llei de tribunals tutelars de menors, aprovada pel Decret d'11 de juny de 1948, té la redacció següent:

«El jutge de menors pot acordar, respecte a aquests, les mesures següents:

1. Amonestació o internament per un temps d'un a tres caps de setmana.
2. Llibertat vigilada.
3. Acolliment per una altra persona o nucli familiar.
4. Privació del dret a conduir ciclomotors o vehicles de motor.
5. Prestació de serveis en benefici de la comunitat.
6. Tractament ambulatori o ingrés en un centre de caràcter terapèutic.
7. Ingrés en un centre en règim obert, semiobert o tancat.

En l'exercici de la facultat de jutjar les faltes a què es refereix l'apartat 2n de l'article 9, s'han d'aplicar les penes assenyalades en el Codi penal.»

Cinc. L'article 23 de la Llei de tribunals tutelars de menors, aprovada pel Decret d'11 de juny de 1948, té la redacció següent:

«Les mesures adoptades en les resolucions dels jutges de menors, excepte les del número 1r de l'article 17, poden ser reduïdes i fins i tot es poden deixar sense efectes ulteriors pel jutge que les hagi dictat, a instància del representant legal del menor o del Ministeri Fiscal, en vista dels informes que s'emetin sobre el seu compliment i el desenvolupament del menor.»

Sis. Els articles 5, 12, 21 i 22 de la Llei de tribunals tutelars de menors, aprovada pel Decret d'11 de juny de 1948, queden sense contingut.

Disposició addicional primera

La Llei de tribunals tutelars de menors passa a denominar-se Llei orgànica reguladora de la competència i el procediment dels jutjats de menors.

Disposició addicional segona

En tot el que no preveu expressament aquesta Llei, són supletòries les normes que contenen la Llei d'enjudiciament criminal i el Codi penal.

Disposició addicional tercera

L'execució de les mesures adoptades pels jutjats de menors correspon a les entitats públiques competents en la matèria.

Disposició addicional quarta

Tenen caràcter de Llei ordinària els preceptes següents d'aquesta Llei: l'article primer; l'article segon, paràgrafs 1 i 2, apartat 1, regles 1a, 2a, 4a, 6a, paràgrafs 1, 2, 3 i 5; 7è, 8è, 9è, 10è, 11è, 12è, excepte els dos primers incisos; 13è, 14è, 15è, 16è, 17è; l'apartat 2; el paràgraf 3, apartat u, excepte l'últim incís; el paràgraf 4 i el 5; la disposició transitòria i les finals.

Disposició addicional cinquena

1. L'escala de delegats professionals tècnics dels tribunals de menors es declara a extingir.

2. Els delegats professionals tècnics que, a l'entrada en vigor d'aquesta Llei, prestin serveis en els tribunals tutelars de menors o jutjats de menors deixen de prestar-los a l'Administració de justícia i han de quedar adscrits a l'Administració pública que tingui competència en matèria de menors.

3. No obstant el que disposa l'apartat anterior, els funcionaris de carrera de l'escala de delegats professionals tècnics que prestin serveis en aquests tribunals i jutjats de menors poden optar per integrar-se per una sola vegada en les plantilles de personal laboral dels equips tècnics dels jutjats de menors, sempre que reuneixin la titulació necessària i en la forma i dins els terminis que determini el Ministeri de Justícia.

4. Queda derogat l'apartat tercer de la disposició transitòria vint-i-sisena de la Llei orgànica 6/1985, del poder judicial, d'1 de juliol, en tot el que es refereix al personal de l'escala de delegats professionals tècnics dels tribunals tutelars de menors.

Disposició transitòria

Mentre subsisteixin els tribunals tutelars de menors, són els competents per conèixer dels processos seguits pels supòsits compresos a l'article 9 de la Llei de tribunals tutelars de menors.

Disposició final primera

El Govern ha de dictar totes les disposicions que siguin necessàries per a l'execució i el desplegament del que preveu aquesta Llei.

Disposició final segona

Aquesta Llei entra en vigor l'endemà de la publicació en el «Butlletí Oficial de l'Estat».

Per tant,
Mano a tots els espanyols, particulars i autoritats, que compleixin aquesta Llei orgànica i que la facin complir.

Madrid, 5 de juny de 1992.

JUAN CARLOS R.

El president del Govern,
FELIPE GONZÁLEZ MÁRQUEZ